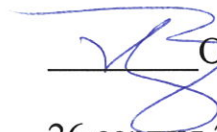


Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка  
Історичний факультет  
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Завідувач кафедри історії України

  
Олександр ЗАВАЛЬНЮК  
26 серпня 2024 року

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### ООК 08 ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ

для підготовки фахівців *другого (магістерського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Історія*

спеціальності *032 Історія та археологія*

галузі знань *03 Гуманітарні науки*

мова навчання *українська*

2024–2025 навчальний рік

Розробник програми: Анатолій ФІЛІНЮК, доктор історичних наук,  
професор, професор кафедри історії України

Затверджено на засіданні кафедри історії України  
Протокол № 7 від 26 серпня 2024 року

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  Олександр ЗАВАЛЬНЮК

26 серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми \_\_\_\_\_  Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ

## Зміст робочої навчальної дисципліни

**1. Метою студювання навчальної дисципліни** є завершення формування і розвитку в здобувачів сучасних цілісних уявлень про становлення та основні напрямки розвитку теоретичної і методологічної історичної думки, філософсько-історичних концепцій, теоретичних та методологічних новацій історичної науки на різних етапах її розвитку, поняття теорії і методології історії та найважливіші онтологічні й гносеологічні проблеми історичного пізнання, теоретичні підходи, принципи і методи історичного дослідження та оволодіння і застосування прийомами теоретико-методологічного інструментарію наукового дослідження.

### 2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Рік навчання	2024–2025
Семестр вивчення	2
Кількість кредитів ЄКТС	4,5
Загальний обсяг годин	135
Кількість годин навчальних занять	48
Лекційні заняття	30
Практичні заняття	-
Семінарські заняття	18
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	87
Форма підсумкового контролю	екзамен

**3. Статус дисципліни** *обов'язковий освітній компонент професійної підготовки*

**4. Передумови для вивчення дисципліни** – вивчення опирається також на вже отримані знання з таких освітніх компонентів: «Методика і академічна доброчесність наукових досліджень з історії та археології», «Українська історіографія», «Студювання історичних джерел», «Історична пам'ять як наукова та суспільна сфера».

### 5. Програмні компетентності навчання

<b>Інтегральна компетентність</b>	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в галузі історії та археології.
<b>Загальні</b>	<b>ЗК 01.</b> Здатність до абстрактного мислення, аналізу і

<b>компетентності</b>	<p>синтезу.</p> <p><b>ЗК 02.</b> Здатність працювати автономно.</p> <p><b>ЗК 03.</b> Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p><b>ЗК 08.</b> Здатність цінувати та поважати різноманітності та мультикультурності.</p> <p><b>ЗК 09.</b> Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>
<b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</b>	<p><b>СК 02.</b> Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.</p> <p><b>СК 04.</b> Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем у галузі історії та археології представників різних наукових напрямів і шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.</p> <p><b>СК 05.</b> Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії. Археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.</p> <p><b>СК 08.</b> Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та або археології з європейськими і євроатлантичними інституціями.</p>

## 6. Програмні результати навчання

**ПРН 01.** Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.

**ПРН 03.** Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.

**ПРН 05.** Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

**ПРН 07.** Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефаківців, зокрема осіб, які навчаються.

**7. Методи навчання:** Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний методи, порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (дискусійна панель тощо).

**8. Засоби діагностики результатів навчання:** опитування, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, екзамен, зокрема із

використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

## 9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	всього	у тому числі		
		лекції	семінарські заняття	самостійна та індивідуальна навчально-дослідна робота
<b>Змістовий модуль 1. Основні проблеми теорії історії</b>				
Вступ. Предмет і завдання теорії та методології історії	8	2		6
Теорія історії: сутність і принципи побудови	9	2	2	5
Соціальні функції історії	8	2		8
Історичний процес. Динаміка історичного розвитку	9	2	2	5
Історичні сили	9	2	2	5
Історичний час	9	2		7
Історичний простір	9	2	2	5
Історична необхідність і детермінізм в історії	9	2	2	5
Разом за змістовим модулем 1	70	16	10	44
<b>Змістовий модуль 2. Ключові методологічні аспекти історичного пізнання</b>				
Пізнання, наука, проблема істини в історії	9	2		7
Теоретико-методологічні основи історичного пізнання	9	2	2	5
Основні поняття і категорії методології	9	2	2	5
Об'єктивність в історичному пізнанні. Історична правда та історична оцінка	9	2		7
Рівні, принципи та методи історичного дослідження	9	2	2	5
Методологічні іновачії в сучасній історичній науці	10	2		8
Сучасні підходи наукової методології історичних досліджень	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	65	14	8	43
Разом годин	135	30	18	87

## 10. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні питань семінарського заняття, виконанні

аналітичних завдань. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Формою підсумкового контролю є екзамен.

### 11. Критерії оцінювання результатів навчання

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів, екзамен – 40 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума
Змістовий модуль (60 балів)					
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	40	100
20	30	5	5		

### Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками);

		вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
<b>Достатній (алгоритмічно дієвий)</b>	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
<b>Високий (творчо- професійний)</b>	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні

		завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
--	--	---

**Відвідування занять.** Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

### Оцінювання самостійної роботи (5 балів)

Контроль за самостійною роботою відбувається на консультаціях за 5-бальною системою оцінювання. Дозволяється захист питань самостійного опрацювання у формі колоквіуму (усно). Успішно виконана самостійна робота вважається, якщо студент отримав рейтинговий бал не менший 60% від загальної кількості балів, виділених на неї, тобто не менше як 3 бали.

<b>5 балів</b>	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; повнота розкриття завдань; розкриття ключових аспектів завдань. Виконані завдання чітко структуровані. Текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань представлено у повній та закінченій формі.
<b>4 бали</b>	Зміст відповідей відповідає проблемам завдань; зміст їх відповідає суті завдань, якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі. Виконані завдання чітко структуровані, текст не містить граматичних помилок. Матеріал завдань частково або не завжди закінчено.
<b>3 бали</b>	Зміст відповідей не зовсім відповідає суті визначеним завданням; відносно якісно і логічно розкритих але не завжди у достатньо повній формі; не повне розкриття ключових питань; не усі питання опрацьовано. У тексті зустрічаються граматичні помилки та неточності. Матеріал завдань частковий або не завжди закінчений.
<b>2-0 балів (не зараховано)</b>	Студент допускає грубі помилки при виконанні роботи. Не розуміє сутність її виконання. Не може розкрити та обґрунтувати поставлені питання. Студент не здатен захистити виконані завдання.

### Оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань (5 балів)

Індивідуальна навчально-дослідна робота з курсу «Теорія і методологія історії» здійснюється шляхом дослідження студентами отриманої тематики. Контроль проводиться у формі реферату.

ІНДЗ оцінюється максимально у 5 балів, мінімально допустима кількість балів – 3.

### Критерії оцінювання ІНДЗ

<b>5 балів</b>	Зміст реферату відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Студент вийшов на високий рівень теоретичних
----------------	---



	узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті. Студентом повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення. Студент дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
<b>4 бали</b>	Зміст реферату відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. У роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведеного дослідження зроблені висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
<b>3 бали</b>	Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень та облікових робіт не чітко зроблені або й відсутні висновки. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.
<b>2–0 балів (не зараховано)</b>	Робота виконана з грубими порушеннями: відсутня частина необхідних структурних компонентів. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі. В роботі наведені дані, що суперечать обраному джерелу. Нерозкритими залишаються поставлені у роботі завдання. Студент не дотримався плану-графіку виконання і подання на перевірку викладачу.

### Оцінювання модульної контрольної роботи (30 балів)

Після вивчення усього матеріалу здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі (у вигляді відповідей на три питання). До її написання допускаються усі студенти. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота складається із 3 питань, які оцінюються по 10 балів.

З дисципліни «Теорія і методологія історії» здобувачі пишуть одну модульну контрольну роботу.

### Критерії оцінювання

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	<b>9–10 балів</b>	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.
«добре»	<b>7–8 балів</b>	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	<b>6 балів</b>	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості.

		Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
<b>«незадовільно»</b>	<b>5–0 балів (не зараховано)</b>	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна добросесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недобросесності. Виявлення ознак академічної недобросесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

### **Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти**

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

*В неформальній освіті:*

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

*В інформальній освіті:*

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

### **Семестровий екзамен (40 балів)**

Білет екзамену складається з трьох теоретичних питань, перші два з яких оцінюються по 12 балів, третє, більш складного рівня – 16 балів.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

<b>Оцінка</b>	<b>Вимоги</b>
<b>«Відмінно»</b> 40–35 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
<b>«Добре»</b> 34–29 балів	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та

	мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
<b>«Задовільно»</b> 28–24 балив	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
<b>«Незадовільно»</b> 23 бали і менше	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

### Оцінювання екзамену:

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до екзамену, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за екзамен отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності.

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90–100 і більше	A (відмінно) Excellent	відмінно
82–89	B (дуже добре)	добре
75–81	C (добре) Good	
67–74	D (задовільно) Satisfactory	задовільно
60–66	E (достатньо) Enough	
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання) Fail	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля) Fail	

### 12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Теорія і методологія історії»:

– кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

– критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

– здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

– здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

– здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;

– здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

– якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компоненту FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

– здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

– ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

– відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

– за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

– якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : ([https://drive.google.com/file/d/15qM6nA\\_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL\\_zz/view](https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view)).

**13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.**

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною та індивідуальною навчально-дослідною роботою використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора, ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

#### 14. Рекомендована література

##### Основна:

1. Бондаренко Г. В. Теорія та методологія історії. Програма й тестові завдання, основи курсу, словник понять і категорій : навч. посіб. Луцьк : Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. 196 с.
2. Гончаревський В. Цивілізаційний підхід до історії : сучасний український досвід (1991–2009). Київ : Лотос, 2011. 220 с.
3. Желіба О. В. Теорія і методика навчання історії. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 305 с.
4. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів : Львів. держ. ун-т ім. Івана Франка, 1999. 228 с.
5. Калакура Я. *Методологія історіографічного дослідження: наук.-метод. посіб.* Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 319 с.
6. Кузьмін О. С. Історичний процес: теорія та методологія дослідження. Житомир : М. Косенко, 2003. 176 с.
7. Лях С. Р. Методологія історії: класика і практика: навч. посіб. Запорозжя : ВДЛ «Гельветика», 2021. 130 с.
8. Тельвак В. Історіософія та методологія історії: конспект лекцій. Дрогобич, 1999. 106 с.
9. Черномаз Б. Методологія історії ХХ ст.: посіб. для студ. вищ. навч. закл.. Умань, 2011. 112 с.
10. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ : Критика, 2007. 375 с.

##### Допоміжна:

1. Бычко И., Бычко А., Бысторицкий И. Методологический анализ историко-философского знания. Киев, 2004. 190 с.
2. Дойчик М. В. Філософія історії : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2010. 192 с.
3. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика. Дослідження з теорії знання про минуле / [ пер. В. Склокін]. Київ : Ніка-Центр, 2012. 264 с.
4. Козелек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії / [ пер. з нім.]. Київ : Дух і літера, 2006. 436 с.
5. Коннертон П. Як суспільства пам'ятають / [ пер. з англ., наук. ред. С. Шліпченко]. Київ : Ніка-Центр, 2004. 184 с.
6. Космина В. Г. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу : монографія. Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2011. 310 с.
7. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / [ Ю. Шаповал, Л. Нагорна, О. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. Шаповала]. Київ : ППЕНД, 2013. 600 с.
8. Майбутнє минулого : нові підходи до української історії / [ ред. С. Плохій]. Кембридж, Массачусетс : Вид-во Гарвардського ун-ту, 2016. 506 с.
9. Мельник Л. Г. Предмет і методологія історичної науки. Київ : Вищ. шк., 1997. 135 с.
10. Минуле майбутнє. Про семантику історичного часу / [ Райнхарт Козеллек]. Київ : Дух і Літера, 2005. 375 с.

11. Національна та історична пам'ять : словник ключових термінів / [ кер. авт. кол. А. М. Киридон]. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. 436 с.
12. Нові перспективи історіописання / [ за ред. П. Берка; пер. з англ.]. Київ : Ніка – Центр, 2004. 392 с.
13. Павленко Ю.В. История мировой цивилизации. Киев : Феникс, 2004. 760 с.
14. Руденко С. В. Сучасні методологічні концепції дослідження історії української філософії : монографія. Київ : Видавн.-поліграф. центр «Київський університет», 2012. 279 с.
15. Тельвак В. Теоретико-методологічні підстави історичних поглядів Михайла Грушевського (кінець XIX – початок XX століття ). Монографія. Нью-Йорк – Дрогобич, 2002. 236 с.
16. Теорія смислу в гуманітарних дослідженнях та інтенціональні моделі в точних науках : Проект «Наукова книга» / [ за ред. акад. НАН України М. В. Поповича]. Київ : Наук. думка. 2012. 256 с.
17. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо історію: Таємниці історичної нарації. Київ : Вид-во «К.І.С.», 2012. 400 с.
18. Уведення в науково-педагогічну діяльність: навч. посіб. / [ В. В. Іваненко, Г. Г. Кривчик, І. С. Накашидзе]. Дніпро : ЛІРА, 2018. 120 с.
19. Удод О., Юрій М. Методологія історії і гуманітаризація знання // URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/95233/02-Udod.pdf?sequence=1>
20. Цивілізаційні моделі сучасності і їх історичні корні / [ Ю. Н. Пахомов, С. Б. Крымский, Ю. В. Павленко и др.]. Киев : Наук. думка, 2002. 632 с.

### **Інформаційні ресурси**

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського // URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
3. Сайт Інституту історії України НАН України. URL: <http://history.org.ua/uk>
4. Сайт Інституту археології НАН України // URL: <https://iananu.org.ua/pro-institut>
5. Сайт Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України // URL: <https://tsdavo.gov.ua>
6. Сайт Центрального державного архіву громадських об'єднань України // URL: <https://tsdahou.archives.gov.ua>
7. Сайт Центрального державного історичного архіву України. м. Київ. URL: <https://cdiak.archives.gov.ua>
8. Сайт Центрального державного історичного архіву України. м. Львів // URL: <https://tsdial.archives.gov.ua>
9. Сайт Державного архіву Хмельницької області // URL: <https://dahmo.gov.ua>
10. Інформаційні бюлетені «Академічна доброчесність Infobulletin» від проекту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative – Academic IQ) // URL: <http://surl.li/eqhgb>